

Vrye wil, liefde en die Godsbestel

SABBATMIDDAG

Skrifverwysings vir hierdie week se studie:

Lukas 13:34, Jeremia 32:17-20, Hebreërs 1:3, Deuteronomium 6:4 en 5, Efesiërs 1:9-11, asook Johannes 16:33.

Geheueteks: “Dit sê Ek vir julle, sodat julle vrede kan vind in My. In die wêreld sal julle dit moeilik hê; maar hou moed: Ek het die wêreld klaar oorwin” (*Johannes 16:33, NAB*).

Die term Godsbestel (oftewel “divine Providence” in Engels) dui op die Here se optrede in die wêreld. Ons beskouings in dié verband het ’n diepgaande uitwerking op die wyse waarop ons met die Here en met ons medemens omgaan, asook hoe ons die kwessie oor boosheid benader.

Christene het uiteenlopende sienings oor die Godsbestel. Party glo dat God sy mag op so ’n manier uitoefen dat dinge op die presiese wyse gebeur wat dit uiteindelik gebeur. Hy kies selfs wie gered sal word en wie verlore sal gaan! Volgens die uitverkiesingsleer kan niemand vrylik kies nie. Jy kan slegs hou by dit wat God vir jou beskik het. Om die waarheid te sê, diegene wat hierdie siening oor die Godsbesluit huldig, meen selfs dat menslike begeerte deur God bepaal word!

Die Bybel bevat sterk bewyse vir die teendeel, naamlik dat God nie alles wat gebeur, bepaal nie. Hy skenk die mens vrye wil, soveel so dat die mens (en ook engele) kan kies om Hom teë te gaan. Die geskiedenis van die sondeval — van sonde en boosheid — toon op ’n dramatiese en tragiese wyse wat die gevolge van die misbruik van vrye wil is. God het die verlossingsplan ingestel om hierdie rampspoedige misbruik van vrye wil aan te spreek.

**Bestudeer hierdie week se les ter voorbereiding vir Sabbat, 22 Februarie.*

Ons soewereine God

“God is soewerein,” sê die jeugpredikant vir ’n groep middelskoolleerders (jong tieners tussen 11-14). “Dit beteken dat Hy in beheer van alles is wat op aarde gebeur.” Op dié vra ’n leerder toe: “So God was in beheer toe my hond doodgegaan het? Waarom sou God dan my hond doodmaak?”

In ’n poging om dié vraag te beantwoord, sê die leraar: “Dis nou ’n moeilike ene. Soms laat God toe dat ons moeilike dinge deurmaak sodat ons gereed vir nog moeiliker probleme in die toekoms is. Ek onthou hoe swaar dit vir my as kind was toe my hond ook doodgegaan het. Tog het dit my later met ’n pynliker ding gehelp, toe my ouma oorlede is. Verstaan jy wat ek bedoel?”

Ná ’n lang stilte sê die seun verdwaas: “So God maak my hond dood om my voor te berei op die dag dat hy my ouma gaan doodmaak?” (Marc Cortez, aangehaal in John C. Peckham, *Divine Attributes: Knowing the Covenantal God of Scripture* [Michigan: Baker Academic, 2021], bl. 141).

Mense neem dikwels aan dat alles wat op aarde gebeur, presies gebeur soos God dit wil hê, soos Hy dit beplan het. God is mos, per slot van rekening, almagtig. So hoe kan enigiets gebeur as Hy nie wil hê dit moet so gebeur nie? So wat ook al gebeur, ongeag hoe sleg dit is, is God se wil. Ten minste, dit is wat hierdie soort teologie leer.

Lees Psalm 81:11-14, Jesaja 30:15 en 18, en hfst. 66:4, asook Lukas 13:34. Wat sê hierdie teksverse, word God se wil altyd gedoen?

Baie glo dat God veronderstel is om altyd sy sin te kry. Tog is dit glad nie wat die Bybel ons leer nie. Oor en oor sien ons hoe God se begeertes nie vervul word nie. Met ander woorde, die verwikkelinge in ’n betrokke Bybelverhaal strook nie met die uitkomst wat die Here vir so ’n tipe situasie begeer nie. Dikwels sê Hy pertinent dat die betrokke gebeure nie sy goedkeuring wegdra nie. Hy sê wat Hy te wagte is, maar dan kies mense om hul eie koppe te volg. God self betreur sulke situasies: “Maar nee, my volk het nie geluister nie... Ag, as my volk maar na My wou luister! As Israel net my weg wou volg! Dan sal Ek gou hulle vyande onderwerp” (*Ps. 81:12, 14 en 15; NLV*).

Bepens die implikasies van enige teologie wat alle gebeure op aarde direk aan die wil van God toeskryf. Watter tipe ernstige probleme, veral met betrekking die kwessie oor boosheid, sal so ’n tipe teologie skep?

Pantokratōr [Afr.> ‘Almagtig’]

Regdeur die Skrif word God se wonderlike mag geopenbaar. In die Bybel is etlike verhale waarin God sy mag ten toon stel en wondertekens verrig. Nietemin gebeur daar ook baie dinge wat nie sy goedkeuring wegdra nie.

Lees Openbaring 11:17, Jeremia 32:17-20, Lukas 1:37 en Matteus 19:26. Oorweeg ook Hebreërs 1:3. Wat sê hierdie Skrifgedeeltes vir ons oor God se mag?

Hierdie en ook ander verse leer dat God almagtig is en dat Hy die wêreld deur sy mag in stand hou. Openbaring verwys inderdaad herhaaldelik na God as die “Here God, Almagtige” (bv. *Op. 11:17; vgl. 2 Kor. 6:18, Op. 1:8, Op. 16:14, Op. 19:15 en hfst. 21:22*). Die Koinegrieks wat hier as “Almagtig” vertaal word, *pantokratōr*, gee letterlik daardie betekenis weer. Die feit dat God almagtig is, word ook nie net verbaal bevestig nie. Nee, dit blyk ook uit die vele kere waarin God sy mag gebruik om sy volk te red, of andersins, hoe Hy op ’n wonderbaarlike wyse op aarde ingryp.

Om te sê dat God “almagtig” is, beteken egter nie dat God sommer net enigiets kan doen nie. Volgens die Skrif is daar dinge wat die Here nie kan doen nie. Let byvoorbeeld op 2 Timoteus 2 vers 13: “Hy kan Homself nie verloën nie” (*OAB*).

Dit is waarom die meeste Christene ’n basiese konsensus oor God se almag het, naamlik dat Hy die mag het om enigiets te doen wat nie strydig met Hom of die geskape wêreld is nie, m.a.w. enigiets wat logies moontlik is en wat in pas met sy eie aard en wese is. Dat sekere dinge weliswaar vir God onmoontlik is, aangesien hulle die Godgegewe orde sou versteur, blyk duidelik uit Christus se gebed in Getsemane. By ’n ander geleentheid bevestig Jesus inderdaad [God se almag], deur te sê: “by God is alle dinge moontlik” (*Matt. 19:26, OAB*). Tog bid Hy hier, in die skadu van die kruis, tot God die Vader: “My Vader, as dit moontlik is, laat hierdie beker by My verbygaan; nogtans nie soos Ek wil nie, maar soos U wil” (*Matt. 26:39, OAB*).

Met grenslose mag tot sy beskikking was die Vader natuurlik in staat om Christus van sy foltering aan die kruis te red, maar Hy kon dit nie doen en terselfdertyd ook sondaars red nie. Dit was die een of die ander. Dit kon nie beide wees nie.

Die Skrif leer ook dat God graag almal wil red (bv. in 1 Tim. 2:4-6, Tit. 2:11, 2 Pet. 3:9, Eseg. 33:11), en tog sal party verlore gaan. Wat leer dit rakende die feit dat vrye wil ’n werklikheid is, en daarmee saam, dat God se mag wel sy perke het wanneer dit kom by wesens wat met daardie vermoë geskape is?

Om God lief te hê

Die feit dat God almagtig is, beteken nie dat Hy die logies-onmoontlike kan doen nie. So God kan nie *op 'n oorsaaklike wyse bepaal* dat iemand Hom *vrylik* sal liefhê en dan het hulle Hom sommer net lief nie. As die begrip *vrylik* beteken dat jy iets doen wat nie vooraf so bepaal is nie, is dit per definisie totaal onmoontlik om 'n gedwonge ding vrylik te doen. Kortom, en soos ons reeds gesien het en weereens moet beklemtoon: God kan nie enigeen dwing om Hom lief te hê nie, want sodra daar enige sprake van dwang is, is dit nie meer liefde nie.

Lees Matteus 22:37 en Deuteronomium 6:4 en 5. Wat sê hierdie verse vir ons oor vrye wil as 'n werklikheid?

Die grootste gebod, naamlik om God lief te hê, is 'n bewys dat God inderdaad wil hê dat almal Hom liefhet. Tog het party mense Hom nie lief nie. So, waarom beskik God dit nie bloot dat almal Hom outomaties liefhet nie? Weereens is dit so omdat die liefde ophou om die liefde te wees as dit nie vrylik gegee word nie.

Lees Hebreërs 6:17 en 18, en Titus 1:2. Wat leer ons uit hierdie verse oor God?

Let op Numeri 23 vers 19: “God is nie 'n mens nie, daarom lieg Hy nie. Hy gaan nooit terug op sy woord nie” (DB). Die Here gebruik nie leuentaai nie (Titus 1:2), Hy doen wat Hy gesê het Hy gaan doen en kom altyd sy beloftes na (Heb. 6:17 en 18). So, as die Here iets belowe het of Hom tot iets verbind het, beperk dit sy toekomstige dade moreel-gesproke tot daardie belofte.

Wat beteken dit? Soverre God aan geskape wesens die vryheid gegun het om anders te kies as wat God wou hê, berus die keuse nie by God oor wat mense uiteindelik besluit om te doen nie. As God Hom dus tot die skenk van vrye wil aan alle denkende wesens verbind het, is die mens in staat om daardie vryheid uit te leef op maniere wat indruis teen God se oorspronklike begeerte vir die mens. Die groot tragedie is dat baie mense inderdaad hul Godegewe vryheid op dié wyse uitleef. So gebeur daar dan baie dinge wat God graag anders sou wou hê, maar streng gesproke berus die besluit nie by Hom nie.

Dink aan iets wat jy gedoen het wat strydig met God se bedoeling vir die mens is. Wat leer 'n mens daaruit oor die feit dat vrye wil, asook die verskriklike gevolge wat soms daarmee saamgaan, 'n voldonge feit is?

Sy ideale Wil teenoor Sy regstellende Wil

Lees Efesiërs 1:9-11. Wat sê hierdie Skrifgedeelte oor uiverkiesing? Bepaal God vooraf wie gered gaan word en wie verlore sal gaan?

Die Koinegrieks wat hier as “uiverkiesing” vertaal word (en wat ook elders in die Skrif gebruik word) is *proorizō* (in die verbuigde vorm *prooristhentes* in vers 9). Hierdie term opsigself leer nie dat God op ’n oorsaaklike wyse [m.a.w. van die begin af] bepaal het wat in die geskiedenis gaan gebeur nie. Nee, *proorizō* beteken bloot “om vooraf te besluit.”

’n Mens kan natuurlik op ’n eensydige wyse bepaal wat met ander gaan gebeur, of jou toekomsbesluit kan ook die vrye besluite van ander in ag neem. Uit die Skrif blyk dit dat God die laasgenoemde verkies.

Hier en ook elders (*bv. in Rom. 8:29 en 30*) dui die term wat as “verkies” (*NAB*) of “verordineer” (*OAB*) of “vooruit bestem” (*AFR20*) vertaal word, op God se groot toekomsplanne *nadat Hy die dinge wat Hy reeds vooruit oor die wilsbesluite van geskape wesens weet, bygereken het*. Sodoende kan God die geskiedenis in pas met sy [verhewe] wil rig, met die beswil wat Hy vir almal begeer as die bestemming; terwyl Hy nietemin die tipe vryheid waarbinne skepsels funksioneer en wat boonop onontbeerlik vir ’n opregte liefdesband met hulle is, respekteer.

Efesiërs 1 vers 11 verkondig dat die Here “alles volgens sy raad en wil laat gebeur” (*AFR20*). Beteken dit nou dat Hy alles laat gebeur *presies soos Hy dit wil hê?* As ’n mens natuurlik Efesiërs 1:9-11 op sy eie lees, wil dit so voorkom. Hierdie uitleg weerspreek egter die vele Skrifgedeeltes wat ons tevore bekyk het, wat toon dat mense soms “die raad van God” verwerp (*Luk. 7:30, OAB; vgl. Luk. 13:34, Ps. 81:11-14*). Die Bybel weerspreek tog nie sigself nie, so hoe behoort ’n mens hierdie Skrifgedeeltes te verstaan sodat dit by mekaar aansluit?

Die gedeelte in Efesiërs 1:9-11 maak heeltemal sin sodra ’n mens onderskeid tussen die volgende tref: kom ons noem dit, argumentshalwe, God se “ideale wil” en sy “regstellende wil.” Die Here se “ideale wil” is wanneer dinge verloop soos Hy dit verkies. Dit is ’n wil wat kon geskied het as almal net sy wense wou uitvoer. Daarenteen is God se “regstellende wil” die wil wat reeds alle [eksterne] faktore in ag geneem het — insluitende die wilsbesluite van sy geskape wesens, besluite wat soms strydig met God se voorkeure is. Efesiërs 1:11 sinspeel waarskynlik op God se “regstellende wil.”

So kragtig is God se voorwete oor die toekoms dat Hy ten spyte van al die keuses wat mense gaan maak (selfs die slegtes wat hulle gaan maak), steeds “alles ten goede [sal laat] meewerk” (*Rom. 8:28; OAB, NAB & AFR20*). Watter troos put jy uit hierdie Bybelwaarheid?

Christus het die wêreld oorwin

As alles volgens God se ideale wil verloop het, sou die kwaad nooit bestaan het nie; net die geluksaligheid van liefde en harmonie. Nietemin sal die heelal uiteindelik tot hierdie volmaakte, ideale wil van God herstel word. Intussen bewerkstellig die Here sy wil op 'n manier wat die vrye besluite van sy geskape wesens in ag neem.

Dit is amper soos 'n bakkompetisie waarin alle deelnemers vasgestelde bestanddele moet gebruik, en tog kan hulle kies om enige ander bestanddele by te voeg sodat hulle die koek van hul keuse kan bak. Hoe 'n bakker se gekose koek uiteindelik daar uitsien, word tot 'n mate bepaal deur bestanddele wat die bakker nie self gekies het nie.

In 'n soortgelyke (dog beperkte sin) staan God ook in die bakker se skoene: Aangesien Hy Hom tot die wilsbesluite van sy geskape wesens verbind het, siende dat ware liefde vrye wil noodsaak, is baie van die “bestanddele” in die wêreldgeskiedenis nie in pas met sy oorspronklike resep nie — dit is net mooi die teenoorgestelde.

Volgens hierdie sienswyse is die Godsbestel nie eendimensioneel nie. God bepaal nie elke lieue gebeurtenis op 'n eensydige wyse nie. Nee, die benadering tot die wil van God wat ons tot dusver bespreek het, vereis minstens 'n tweedimensionele beskouing. Party dinge is die wil van God, terwyl ander aan die wilbesluite van geskape wesens (soos dit altyd die geval met boosheid is) toe te skryf is. Baie gebeure is lynreg teen God se wil vir die skepping.

Lees Johannes 16:33. Watter hoop bied hierdie teksvers 'n mens, selfs te midde van teëspoed en beproewing?

Die mens beleef soms tye van vertwyfeling, veral wanneer beproewing en lyding deel van die prentjie is. Party mense glo verkeerdelik dat God hulle van hierdie dinge sal bewaar of daarvan behoort te bewaar. Volgens Jesus is dit nie hoe sake staan nie. Nee, Hy waarsku juis sy volgelingen dat hoewel hulle beproewing en vervolging in hierdie wêreld sal deurmaak, daar steeds hoop is omdat Christus die wêreld oorwin het (*Joh. 16:33*).

Betekén die feit dat ons lyding en beproewing verduur, dat dit God se ideaal vir ons is? Allermens. Ons moet altyd die groter prentjie — die groot stryd — in gedagte hou. Nietemin het ons die versekering dat, hoewel 'n mens nie boosheid nodig het om die goeie na vore te bring nie, die Here wel iets goeds uit die kwaad kan voortbring. Wat meer is, as 'n mens op Hom vertrou kan die Here selfs jou lyding gebruik om jou nader aan Hom te trek, en jou te motiveer om deernis vir ander te hê en na hulle om te sien.

Vir verdere studie: Lees die volgende gedeelte uit Ellen G. White se geskrifte — “God With Us” (bl. 19-26, *The Desire of Ages*).

“Die verlossingsplan is nie later bygelas nie. Dit was nie iets wat inderhaas ná die val van die mens saamgeflans is nie. [Nee], dit was ‘die openbaring van die verborgenheid wat eeue lank verswyg is’ (Rom. 16:25, OAB)... Dit was ’n ontvouing van beginsels wat sedert die ewige voortyd die grondslag van God se regering vorm. God en Christus was van die begin af bewus van Satan se afvalligheid en dat die mens voor die magtige misleidings van die Aartsbedrieër sou swig en sou sondig. Tog het God dit nie so beskik nie. Hy het wel vooruit geweet dat dit sou gebeur en het voorsorgsmaatreëls getref om iets aan hierdie afgryslike ramp te doen. So groot was sy liefde vir die mens dat Hy met ’n verbond belowe het om ons sy eniggebore Seun te skenk, ‘sodat elkeen wat in Hom glo, nie verlore mag gaan nie, maar die ewige lewe kan hê’ (Joh. 3:16, OAB)” (Ellen G. White, *The Desire of Ages*, bl. 22).

Vrae vir bespreking:

- ❶ God kry nie altyd sy volmaakte sin nie. Watter impak het hierdie wete op jou denkwysie oor die dinge wat in hierdie wêreld gebeur? Watter praktiese implikasies het die besef dat God onvervulde begeertes het?
- ❷ Let weer op die koek-analogie in Donderdag se gedeelte. Nou verstaan ’n mens hoekom daar, ten spyte van die feit dat “God en Christus... van meet af bewus van Satan se afvalligheid” was, voortgegaan is met die skepping van die mens. In God se “fyngebak” is liefde die hoofbestanddeel en liefde kom outomaties op vryheid neer. In plaas daarvan om ons sonder die liefdesvermoë te skep, skep die Here ons sodat ons tot liefde in staat is. Dit doen Hy toe met die wete dat dit Jesus uiteindelik na Golgota sou neem. Wat sê hierdie dinge vir ons oor hoe heilig en fundamenteel ware liefde vir God se regering was en is; dat Christus eerder aan die kruis sou lei as om ons die vryheid wat aan die kern van die liefde lê, te ontsê?
- ❸ Ons betreur dikwels die pyn en boosheid in hierdie ou wêreld. Hoe dikwels bepeins ons egter die feit dat God dit self ook doen? Let op die feit dat Here ook vanweë boosheid ly. Watter verskil maak hierdie wete aan die wyse waarop jy boosheid en lyding op aarde verstaan?
- ❹ Baie dinge wat in hierdie wêreld gebeur, vorm nie deel van God se wil is nie. Hoe help hierdie waarheid jou met jou eie lyding, veral wanneer daardie pyn sinneloos is of op niks goeds uitloop nie?